

Vlnr Max de Boer, Marlies Bart, Angélique Vermaak, Marije van Onna

Eigenaarschap groeit stap voor stap: een kijkje bij ICBS De Vuurvogel

Op basisschool ICBS De Vuurvogel in Zaandam staat eigenaarschap centraal. Sinds januari 2025 werkt het team aan een traject dat leerlingen en leerkrachten helpt groeien in verantwoordelijkheid, regie en samenwerking. Schoolleider Marloes Bart en leerkracht Max de Boer delen hun ervaring over het traject 'Groeï in eigenaarschap'.

De opzet van het gesprek is niet traditioneel en dat heeft een reden. Het gesprek is een voorbeeld van eigenaarschap in de praktijk: de vragen zijn op papiertjes geschreven die zijn dichtgevouwen zodat er ruimte is voor keuze, eigen inbreng en verdieping. Zo ontstaat een mooi gesprek over groei, vertrouwen, samenwerking en het lef om los te laten.

Tijdens een eerdere audit werd duidelijk dat er winst te behalen viel in het versterken van eigenaarschap bij leerlingen en in de samenwerking binnen het team. "We waren op zoek naar meer verbinding, een doorgaande lijn en vooral: meer bewustwording", vertelt Marloes. De aanleiding voor het traject was helder: eigenaarschap stond al op papier als kernwaarde, maar het moest meer gaan leven in de praktijk. Het team koos bewust voor een traject op maat, met ruimte voor mede-eigenaarschap. Geen standaard-training, maar een aanpak die past bij de cultuur van ICBS De Vuurvogel. "We wilden iets dat écht bij ons past", zegt Marloes. "En dat is gelukt."

Waar sta ik nu? Waar werk ik naar toe? Wat is mijn volgende stap? Deze drie vragen zijn ondersteunend om eigenaarschap te kunnen laten groeien. "Het eigenaarschap ligt niet alleen bij de leerkracht, maar juist ook bij de leerling", zegt Max. "Ze leren reflecteren, doelen stellen en hun eigen leerproces volgen."

Dat klinkt abstract, maar in de praktijk is het verrassend concreet. In groep 5 bijvoorbeeld werken leerlingen aan tafelsommen. Ze bepalen zelf welke tafels ze beheersen en hangen hun naam bij de juiste kaart. De succescriteria stellen ze samen op. "Zo ontstaat eigenaarschap én differentiatie", legt Max uit. "En het

mooie is: het werkt. Kinderen weten precies waar ze staan."

Marloes benadrukt het belang van veiligheid. "Je kunt pas eigenaar zijn van je leerproces als je je veilig voelt. In deze groep kan dat. En als het niet werkt, passen we het aan. Ook dat is eigenaarschap."

Het traject draait niet alleen om de leerlingen. Ook het team maakt een ontwikkeling door. "We zijn inhoudelijker gaan praten", zegt Marloes. "De gesprekken in de teamkamer zijn veranderd. We denken samen na over wat werkt, delen lessen en geven elkaar feedback."

Een belangrijk onderdeel van die ontwikkeling is het werken met 'buddy's'. Leerkrachten koppelen zich aan een collega om samen te reflecteren op hun lessen en elkaar te ondersteunen in het leerproces. "Dat zorgt voor verbinding én verdieping", aldus Max. Het traject op ICBS De Vuurvogel bestaat uit studiedagen, proces-begeleiding met coachende

elementen en groepsfeedback-sessies. Deze onderdelen zijn steeds gericht op het versterken van het didactisch handelen binnen de vier vaste fasen in een les: starten, richten, leren en reflecteren.

Een verrassend krachtig instrument binnen het traject is de 'fotoreview'. De onderwijsadviseurs maken foto's van goede dingen die ze zien gebeuren tijdens de persoonlijke coaching. Daarna vertellen de leraren elkaar over wat er op die foto's gebeurde en welke impact het had op het leren van de leerlingen. "Je ziet letterlijk wat er gebeurt in je klas", vertelt Marloes. "Het levert waardevolle inzichten op, juist omdat je even afstand neemt en met elkaar kijkt."

De fotoreview blijkt niet alleen leerzaam, maar ook laagdrempelig. "Je ziet dingen die je anders misschien niet opmerkt. En het helpt om met elkaar in gesprek te blijven over wat goed gaat en wat beter kan", vertelt Max. >

"En het mooie is: het werkt. Kinderen weten precies waar ze staan."

Meer regie, meer vertrouwen

Wat het traject heeft gebracht, is meer regie voor de leerkracht over de lessen. Max vertelt hoe hij zijn lessen tegenwoordig voorbereidt: "Ik werk niet meer met uitgebreide formulieren. Vaak is een leeg A4'tje genoeg om mijn ideeën te ordenen. Eén doel, één focus. Dat geeft rust én richting." Die eenvoud is niet oppervlakkig, maar juist doordacht. Max werkt vanuit de vier vaste fasen

van het traject: een effectieve start, de fase richten, de fase leren en de fase reflecteren. Deze fasen geven hem houvast en structuur in het voorbereiden en uitvoeren van zijn lessen. "Doordat ik weet wat ik wil bereiken, durf ik de methode los te laten. Ik gebruik wat past, en laat weg wat niet werkt. Dat vraagt vertrouwen in je eigen kennis en kunde en dat vertrouwen groeit met elke les."

Het resultaat? Meer eigenaarschap bij de leerkracht én bij de leerling. "Je staat steviger voor de klas. En kinderen voelen dat. Ze weten dat jij weet waar je naartoe werkt. Dat maakt het onderwijs krachtiger."

Tijdens studiedagen wordt eigenaarschap vanuit verschillende invalhoeken belicht, via presentaties, opdrachten in het werkboekje, samenwerkopdrachten en een boekenbuffet met artikelen en boeken over eigenaarschap, leerdoelen en feedback. "Ik heb daar veel uit gehaald", zegt Max.

Die theoretische onderbouwing gaf niet alleen houvast, maar ook vertrouwen. "Je voelt je sterker als je weet dat wat je doet ergens op gebaseerd is."

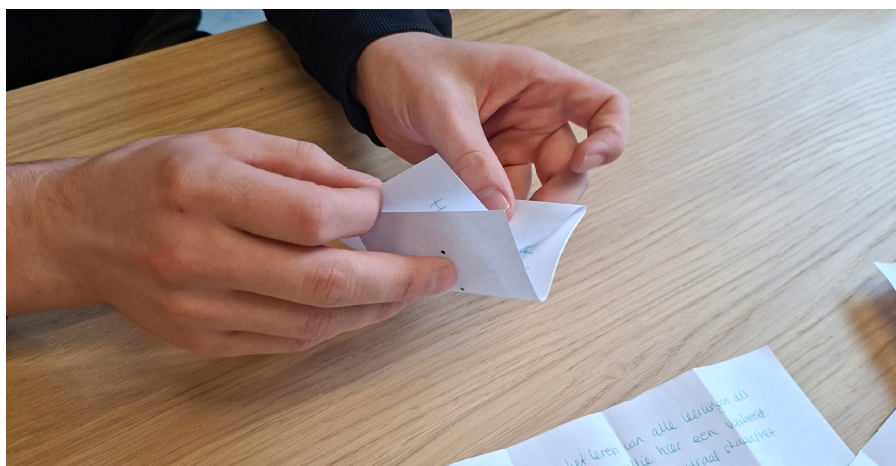
Wat merken de leerlingen?

De impact op de leerlingen is groot. "Kinderen zijn doelgerichter, zelfstandiger en actiever betrokken bij hun leerproces", zegt Max.

"Ze gebruiken termen als 'succes-criteria' en 'leerdoel' alsof het de normaalste zaak van de wereld is." Ook de sfeer in de klas verandert. "Er is meer rust, meer focus. Kinderen weten wat er van hen verwacht wordt en kunnen elkaar helpen. Ze nemen verantwoordelijkheid en dat zie je terug in hun gedrag."

Marloes vult aan: "Het eigenaarschap zit niet alleen in de structuur, maar ook in de houding. Kinderen durven vragen te stellen, feedback te geven en te ontvangen. Ze groeien niet alleen in kennis, maar ook in hun geloof in eigen kunnen (*self-efficacy*)."

Van traject naar cultuur: het is nu een manier van werken geworden die leerlingen én leerkrachten in beweging en in hun kracht zet. Want eigenaarschap, dat leer je niet uit een boek. Dat ontwikkel je samen. ●

Het traject *Groei in eigenaarschap zichtbaar maken* kent twee uitgangspunten:

- 1. Alle leerlingen laten groeien in eigenaarschap.** Leerlingen zijn actief betrokken bij hun eigen leerproces. Ze weten wat ze leren, kunnen feedback geven en ontvangen en zijn in staat hun eigen ontwikkeling te beoordelen.
- 2. Die groei zichtbaar maken.** Via leerbewijzen van leerlingen, leraren en de school, die worden samengebracht in een dashboard, wordt inzicht gegeven in waar men staat en wat een volgende stap kan zijn.

Adviseurs begeleiden dit proces op drie niveaus:

- In de klas, met focus op leraargedrag dat eigenaarschap stimuleert.
- In teamtrainingen, waarin leraren samen leren en reflecteren.
- Met het (midden)management, via een stuurteam dat het traject borgt en versterkt.

Het resultaat: een school die zelfstandig en duurzaam werkt aan groeien in eigenaarschap voor alle leerlingen. Wil je weten wat dit traject voor jouw school kan betekenen? Neem dan contact op met verkoop op verkoop@bazaltgroep.nl voor meer informatie.